

pacis leges iubent, alias inde nascitur iniuria (b).

C A P V T II.

D E DIVISIONE IVRIS VNIVERSALIS IN PRIVATVM ET PVBLICVM.

§. I.

Ius naturæ dirigit actiones hominum inter se, quocunque in statu vivant (c).

§. II.

natura unicuius ius in omnia dedit, non ulterius id dedit, quam quatenus res adhuc in medio relictæ fuere. Ergo si quis occupavit solus locum, insulam forte, eamque solus possidet, alteri nullum amplius ius in illam competere potest, quia alias, si possessorem deurbaret, leges pacis violaret. Neque in ipsam rem *actuale ius* habuit, sed tantum *ius acquirendi*, quatenus fuit nullius. Potuisset itaque eandem acquirere; sed quatenus ab altero præventus est, ex legibus pacis iam obligatur, ut hunc quiete re sua frui patiatur.

b) Iura *libertatis* singulis data sunt; qui itaque hic alteri vellet impedimenta ponere, & ius ei intervertere, contra *pacis obligationem* ageret, & hoc est, quod dicitur, *iniuria*. Sic itaque, quod huic ex libertate naturali agere licet, alteri imponit necessitatem ex lege pacis, ne eum impediatur, vel exercitio libertatis obfit, nisi possit ostendere, ius sibi competere ad impediendum libertatem. Sic, civili imperio introducto, varie hæc libertas subditis adimi potest. veluti ne venentur, ne hæc vel illa acquirant &c. quia ex ratione imperii imperanti hæc facultas indulta est.

c) Directionem iuris naturæ non tollunt status vari, in qui-

IN PRIVATVM
S. I. STATVS
esse oportet, prim
libertatis potest
libertatis, seu natur
quod sibi huma
mutabile esse po
etiam nulli.

quibus homines
ter vnam
homines in ip
naturæ, & ut
quod inter libe
Apparet hoc a
decidit et de
minis con
enque Greg.
dicitur, sicut
re. licet tunc
in Corp. ad.
vi illius in
morus con
societate dom
inimicitia, qu
non potest in
re hinc libe
d) Status est co
tu inter se fru
im dicit, quo
consequi, & c
facili tunc
autem tunc
ne temporari
runt, sed tam
deceptio pax c

§. II. **STATVS** hominum quamvis varius esset queat, primario tamen in duplici considerari potest differentia, dum alius est *libertatis*, seu *naturalis*: (d) alius *adscititius*, seu qui factō humano superaduenit, qui vtut multiplex esse possit, potissimum tamen hic eminent *ciuilis*.

§. III.

quibus homines postea viuere cœpere: nunquam mutatur vinculum humani generis, aut tollitur, quando homines in speciales societates abeunt, sed potius firmatur, & arctioribus constringitur munimentis, nisi quod iura libertatis hic quodammodo restringi possint. Agnovit hoc egregie **CYRVS**, qui postquam Cræsum deuictum ad se adduci iussisset, & ab hoc tanquam dominus compellatus fuisset, optime respondit: *Salue tu quoque Cræse, quando quidem homines ambo sumus*, indicans, saluum vinculum humani generis adhuc manere, licet alter esset victor, alter vero victus. **XENOPH**, in *Cyropæd. p. 181. lit. c.* Ceterum non nego, ex noui status superuenientia nouas actiones & sic quoque nouas conclusiones iuris naturæ quoque nosci, vel uti in societate domestica ius naturæ quoque seruis obedientiam iniungit, quia alias, si domino iubenti resistere possent, non posset subsistere pax inter homines, cum tamen extra hanc statum nemo alteri obligetur ad obedientiam.

d) Status est *conditio quedam hominum, secundum quam certis inter se fruuntur iuribus*. Naturallissimum illum esse iam dixi, quo homines etiam *naturali vinculo* inter se connexi, & communibus pacis legibus *qua homines adstricti sunt*. Ceterum *facto humano* postea multi status *arctiores* superinducti sunt pro necessitate & vicissitudine temporum, ex quibus iura quidem varinē cœperunt, sed tamen communiter ad hoc profunt, vt eo securius pax communis seruari possit. Sic imperiorum

intro-

§. III. Status *libertatis* seu *naturalis* (e) considerari potest, vel ante omnia imperia, vel imperiis iam introductis, quatenus variæ republicæ liberæ inter se considerantur.

§. IV.

introducio apprime facit ad leges pacis factas testas conferuandas, cum sine illis *nec gens nec ciuitas, nec domus stare possit*, ut ait CICERO *lib. 3. de LL.* Introducto vero imperio ciuili, duplex postmodum orcus est status, *naturalis & ciuilis*. Ille dicitur in oppositione ad imperium aliquod ciuile, quod in altero statu præualet. Nam alias negari nequit etiam in statu libertatis aliquam ad tempus posse esse imperandi rationem, quæ in societate paterna & maritali concurrir: sed illa cum non sit perpetua, nec ita restricta, fere hic negligitur.

- e) Status *libertatis* est inter eos, qui inter se absque ullo respectu *imperii ciuilis* æquales sunt, quales omnes homines a natura sunt. Nam seruos quosdam nasci, hoc sensu, vt aliis ius imperandi absque vi vel consensu præcedente in eos competat, sensui communi repugnat, quamuis *apti* quidem a natura nascantur, vt potius pareant, quam imperent. Quia itaque hætenus omnes æquales sunt, æqualia quoque debent esse iura, semper tamen legibus pacis & tranquillitatis subordinata. Hinc itaque corruius illud Hobbefianum *omnium in omnia*, cum ipse *c. 2. de Ciu. S. 3.* afferat, contra legem naturæ eum facere, si quis de iure suo in omnia non decedat: sunt vero contradictoria, *dari aliquod ius in statu libertatis, quod sit contra leges naturales*. Ceterum fatendum est, propter æqualitatem hunc statum esse periculosum, & ad pacem non adeo aptum, quia ueneratione legum naturalium homines non semper ducuntur, nec constringi tam stricte possunt, quam si frenum aliud *imperii ciuilis* accesserit. Hinc *status ciuilis* merito præferitur statui

§. IV. Actiones liberarum rerumpubli-
carum itidem adstrictæ sunt inter se ad *le-*
ges pacis, quemadmodum *iura libertatis* iis de-
negari nequeunt (f).

§. V.

statui *libertatis*, ubi *leges pacis* maiori in veneratione
sunt, & aptior ad *pacis* & tranquillitatis culturam,
accedente freno civili, redditur. Inde quoque Eth-
nici fati horride naturalem statum circumscribere so-
lent, interprete CICERONE *l. b. l. de inuent. in princ.*
inquiente: fuit quoddam tempus, cum in agris homines
passim bestiarum modo vagabantur, & sibi victu ferino
vitam propagabant, nec ratione animi quicquam, sed
pleraque virtus corporis administrabant. Non diuina re-
gionis, non humani officii ratio colebatur. Nemo nup-
tias viderat legitimas, non certos quisquam inspexerat
liberos: non ius æquabile quicquam vilitatis haberet,
acceperat &c. Sed postquam homines abierunt in va-
rias *ciuiles societates* particulares, mansit adhuc inter eos,
quatenus ut *gentes* considerantur, *status libertatis*,
cum nulla gens habeat alteram gentem superiorem,
& ita iure æquali inter se fruuntur. Hinc quando
quæstio de vnus gentis præ altera prærogatiua & iure
proædrias formatur, apparet, nullum certum fun-
damentum, quo gens altera alteri præferri debeat, re-
periri, multo minus vnam gentem, ut alteri dignita-
tate præferatur, prætere posse, nisi sponte gens al-
tera alteri cesserit. Omnis ergo ratio decidendi desu-
mi debet ex *factis* vel *expressis*, vel *tactis*; his qui-
dem si longo tempore alteri genti cesserint, quia sic
eo ipso præcedentiam ratione ordinis genti alteri in-
dulsisse videntur.

Hoc ita intelligi debet, quatenus *respublica*, *qua ta-*
lis, cum altera, *qua tali*, aliquid agit. Et quia in
eos, qui *reipublicæ* præsunt, omnis potestas & *voluntas*
omnium translata est, sequitur, ut ad eos inter *gentes*
po-

§. V. Respublicæ liberæ inter se consideratæ alias GENTES dici solent, & ita *leges pa-*
eis ad eas applicatæ, & iura libertatis eisdem attri-

potissimum respici debet. Subditi enim, quamvis sint membra reipublicæ, non tamen possunt considerari, *ut constitui in statu libertatis*, licet cum subditis alterius civitatis aliquid agant, sed in illos vtrinque cadit respectus imperii, & si aliis denegent illud, quod eis debetur, a proprio suo Principe cogi possunt: qui autem præstant reipublicæ, a coactione civili liberi sunt. Proinde iterum non consentiendum HOBBSIO *injustitiam & iniustitiam in hoc statu libertatis non dari*, asserenti. Putat enim, actionem omnem in hoc statu esse *adiaphoram*, in *tr. de ciue c. 12. §. 1.* nec iniuriam in alterum committi posse &c. Quæ omnia ex falso illo principio fluunt, quasi nullum omnino vinculum Deus inter homines constituisset, id quod tamen *c. 1.* iam assertum est. Admitti hæc possent, si de sola *non observantia iustitiæ* hæc asseruisset, id quod tamen a mente eius alienum est, cum putet, omnia *iure fieri posse*, quæcunque tali modo fiunt. Atque adeo recte quidem VLERICVS HUBERVS *de iure ciuit. lib. 1. S. 1. c. 3. §. 6. & 7.* concedit, statum hunc quodammodo turbidum esse, simul tamen addit in §. 8. *spoliare alios in statu naturali non posse ius vocari*, sed etiam tum fuisse veras iniurias. Obicit HOBBSIUS: *Si homines tam corrupti sunt & turbidi inter se, si ad lætendum prouent, ut alter absque altero securus esse non possit, si gens gentem spoliare, subigere, & quouis modo opprimere intendit, huic autem vires naturaliter resistendi concessæ fuerunt sequitur, ut status naturalis in plena disiunctione animorum concipi debeat. Vbi autem animorum disiunctio, ibi status belli; in bello cessat omnis obligatio ad pacem, & sic omnia permessa sunt, omnia iure fiunt, habent singuli*
ius

attributa, nomen IVRIS GENTIVM acceperunt; (g) quo ipso tamen non nouum & di-

ius in omnia, & tandem cessabit omne ius, quippe quod statum pacificum requirit. Equidem hominum corruptionem HOBBSIO concedimus, concedimus quandam disiunctionem animorum; sed negamus, quod in hoc statu statim perpetuum aliquod & nunquam cessaturum sit bellum. Hoc saltem exinde fluit, statum hunc fuisse periculofum, & bellis facile obnoxium, denique posito actuali bello, demum ius quiescere. Neque obstat, quod primi homines in societatibus inter se vixerint; nam nihilominus ipsa singula capita familie in statu naturali manserunt, & tamen pacifice vixisse leguntur. Concedi ergo debet, dari tempus pacis in statu naturali, quod & hodierna experientia testatur, vbi non perpetuum inter gentes bellum, sed præterea etiam status pacis, & quidem ad satis durabile tempus aliquando adest. Si datur in statu naturali quoddam tempus pacis, quod dari posse certum est, ius omnium in omnia quoque cessabit, & leges naturæ vigorem suum exercebunt, singulique tunc obligantur ad pacem conferendam. Obiicit: atqui talis pax durabilis non est: instabit bellum, ad quod plerique sunt proclives. Verum regero, non tamen excludi omne pacis tempus, & qui ita auctor belli est, ac pacem lædit, sine dubio alteri iniuriam inferre, quod rursus contra HOBBSIVM est, dum contendit, in hoc statu nullam iniuriam alicui inferri posse. Regerit quidem HOBBSIVS, hoc casum iam pacta adesse, & sic ex pactis gentes ad pacem obligari, alias non. Verum unde obligatio ex pactis nisi ex iure naturæ? præterea non video, quare non etiam pax inter gentes absque pactis concipi possit.

g) Id ex variis inductionibus ostendi potest. Supra dictum, quod ex lege naturæ in statu quoque libertatis alter alteri, & sic quoque gens genti obligetur ad pacem

Boehmeri Ius Pvbli.

D

cem

distinctum iure naturæ ius, sed species eius inducitur.

§. VI.

cem conferuandam, quæ obligatio quoque singulis gentibus ius tribuit. ad omnia illa facienda, sine quibus *pax & securitas* obtineri nequit. Inde *bella* sunt orta, tanquam *medium cogendi* eum, qui pacem & securitatem denegat; introducta *imperia, termini* positi, *fœdera* pacta, quia hæc optima sunt pacis munimenta, & tamen hæc omnia dicuntur *iuris gentium*, seu ex iure gentium introducta. Vid. *l. s. d. J. & J.* Faciunt præterea multum ad mutuam inter gentes harmoniam conferuandam *commercia*, quæ ansam ad varios contractus dederunt, non quod a lege naturæ *præcipiantur*, sed quod horum usum gentes *conducibilem* esse duxerint ad pacem conferuandam, & sic horum negotiorum introductio ad *iura libertatis* suo modo referri debet. Præterea *ius legatos mittendi*, & per eos expediendi negotia cum altera gente, itidem insigniter pacis fundamenta firmat, & tamen etiam *iuris gentium* dicitur. Cur enim gentibus integris denegaretur, quod singulis concessum est hominibus, qui non tantum *per se*, sed etiam *per alios* possunt negotia expedire? Quod si iam gentes consideramus instar vnus personæ, sicuti quoque aliæ vniversitates vnus personæ vicem sustinent, adhuc clarior erit horum iurium applicatio, quia ita idem ius habent, quod singuli olim in statu naturali. Quod vero dixi, *respublicas inter se consideratas gentes dici*, euidentis est, quoniam conceptus reipublicæ strictè loquendo est tantum inter *parentes & imperantes*, qui sunt in vna republica; quando autem reipublicæ plures inter se considerantur, tunc huius respectus nulla habetur ratio, sed illæ inter se sunt *liberæ*, non habito respectu alicuius *formæ politicæ*, vel *imperii ciuillis*. Eatenus tamen gentem ad alterius reipublicæ constitutionem respicere debere constat, quatenus exin-

de

§. VI. Facta (h) vero mera vel mores quorundam gentium (i) abusive iuris gentium dicuntur

de iudicare debet, quocum vel quibuscum agere debeat: alioquin enim si non agit cum eo vel eis, qui summæ rerum præiunt, & totam rempublicam repræsentant, & in sua persona sustinent, gens altera exinde plane obligari nequit: sicuti id quicquid obtinet inter priuatos, ubi alter alterius conditionem cognitam habere debet.

2) Ab omnibus seculis inualuit, ut facta gentium iuræ naturæ contraria, iuris gentium nomen induerint, quo olim pertinuisse videtur mos latrociniorem funestus. Quam plurima adhuc hodie in bellis fiunt, ut stupra, adulteria, innocentum cædes aliaque plura facinora, quæ iuris gentium esse dicuntur! Omnes disputant contra HOBBSIVM, & tamen, dum talia iuris gentium esse profitentur, fatentur, Hobbesianismum fuisse ante Hobbesium, qui C. 2. de ciue §. 3. talem statum adhuc quodammodo improbat! atque sic concedunt, dari ius gentium, quod si contra ius naturæ, & tamen ius gentium ex voluntate Dei deducere non verentur. Petulantia hi sunt effectus, non iuris. Si dicis, quia talia facta puniri nequeunt, ergo effectum iuris habent; respondeo, sic omnia, quæ a gentibus fiunt, iuri conveniunt, quia non datur pœna inter gentes, adeoque otiosa sunt, quæ de norma aliqua inter gentes proferuntur, sed potius facta gentium simpliciter erunt iuris gentium, quod absurdum.

3) Mores decori rationem habent; sed vero decorum legem non constituit per se, nisi consensu mutuo receptum sit, tunc enim ex pacto obligat, & mores læpe mutari solent, prout status gentium variat. Præterea dubium est; quarum gentium mores huc referri debeant: si dicis, moratiorum; tunc erit ius gentium paritulari, inter moratiores tantum vlitatum, quæ multis

cuntur, cum hi quidem *ad rationem decori*, pro seculi ratione variantis; illa vero *ad meram licentiam facti* spectent.

§. VII. Denique cum Gentes *moralem personam* repræsentent, semper eædem inter se esse videntur, licet forma regiminis mutata fuerit, (k) adeoque, durante eadem gente, durant quoque obligationes gentium (l).

§. VIII.

distincto ipsa inter barbaras gentes & moratiores fundamento sano destituatur.

- k) Reipublicæ forma mutata, mutatur quidem civitatis *status internus*, quatenus *in se* consideratur, veluti si ex Monarchia fit Democratia, vbi vnio illa, quæ ante fuit, in aliam formam abit: sed gens ipsa manet eadem *in relatione ad alias gentes*, quacunque demum noua gubernetur forma, quia gentes intuitu aliorum primario non considerantur *ex forma reipublicæ interna*, sed sufficit, quod gens *libera* maneat; vnde gens Romana, eiectis regibus eadem mansit, sicuti quoque tunc, cum AVGVSTVS imperium occuparet.
- l) ARISTOTELEM hoc negasse, patet ex 3. *polit.* 3. quem refutauit GROTIVS de I. B. & P. lib. 2. c. 9. §. 8. ex quo recte infert, non desinere populum debere pecuniam, rege sibi imposito, quam liber alteri genti debuit, & sic fœdera cum altera gente pacta, non rescinduntur, mutata reipublicæ facie. Alias quidem vniuersitates dissoluuntur, vniõne dissoluta, & ita demum obligationes expirant, sed in tali *mutatione formæ* compages & structura reipublicæ manet salua, & adhuc cohæret, quod sufficit, quoad gentem alteram, licet a forma regiminis per nouum consensum recedatur. Exemplum aliud asert BOECLERVS *disfert. de eo quod egit ciuitas, de Lacædemoniis*, qui pe-
tebant

§. VIII. STATVS CIVILIS (m) considerat homines, quatenus in ciuitatem coaluere, quæ in ordine imperantium & subditorum consistit.

§. IX.

tebant pecuniam mutuo datam vel promissam ab Atheniensibus post eiectos Oligarchas triginta, quibus pecunia erat credita, quod Athenienses recte iudicauerunt, se adhuc debere. Quod si gens mutato statu reipublicæ sub iugum alterius principis redigitur, libera quidem esse desinit, sed eius vicem quodammodo subire incipit is, cuius sub iugum redacta est, & sic quoque transire debet in iura huius populi.

m) Status huius potissima ratio in eo est, quod ius libertatis ex omnimoda qualitate ortum inter eos, qui in vnam coaluere ciuitatem, & sic æqualitati renunciarunt, remitti, & in vnum vel aliquod concilium imperium transferri debeat, quia discessio a statu libertatis subiectionem, hæc vero in alio imperium inuoluit. Inde iam in statu civili potissima ratio imperantium & parentium habenda, inter quos perpetua supponi debet relatio. Neque tamen in hoc statu leges pacis & naturæ mutantur, sed magis confirmantur, quæ autem ex libertate naturali singuli agere poterant, illa tantum is retinet, qui reipublicæ præest, reliqui autem, scilicet subditi, illa quoad maximam partem deponunt, quia ius illud libertatis, quod simul secum trahit resistendi facultatem, non potest subsistere cum subiectione & pace civili. Ceterum priuatio hæc libertatis naturalis diuersa est a seruitute singularum personarum perpetua. Illa enim tantum restringit libertatem naturalem, quæ magis impediēbat pacem inter homines, & sic eo ipso felicitatem ciuium firmat; vt non inepte CLAVDIANVS in *Stilic.* cecinit.

§. IX. Ciuitatibus introductis, negotia & actiones ciuium alterari, & nouis respectibus distingui cœperunt, (n) quo primis pertinet, quod actiones sint vel *privatae* vel *publicae*. *Privatae* sunt, quæ nulum respectum habent ad publicum statum, seu administrationem reipublicæ, sed a singulis, qua talibus, in proprium commodum expediuntur.

§. X.

*Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
Seruitium: nunquam libertas gratior extat.*

Hæc vero plane conculcat omnem liberam agendi facultatem, vt seruus sit in proprietate domini plena, & ita hic status magis eius infortunium augeat, quam minuat, licet per accidens ob durum imperium principis sæpe evenire possit, vt subditorum quoque conditio quodammodo dura sit.

- *) Quamuis omnes ciues alicuius reipublicæ sint membra eiusdem ciuitatis, non tamen omnia, quæ faciunt, expediunt, quatenus sunt *membra reipublicæ*, sed plura adhuc & infinita sunt negotia, quæ inter se *ut singuli* peragunt, quæ etiam, si in statu naturali adhuc essent, licite inter se agere possent, quo pertinent varia commerciorum genera, aliaque. Equidem omnes ciuium actiones debent subordinatæ esse saluti reipublicæ, hoc scilicet sensu, ne contra *pacem civilem* aliquid tentetur, sed tamen propterea omnia negotia non sunt unius eiusdemque naturæ. Quædam enim necessarium respectum habent ad reipublicæ gubernationem seu regimen publicum: quædam vero ab hoc respectu remotæ sunt, & ubi ciues non præcisè, *ut ciues*, considerantur, sed vt alii homines; & hætenus dicuntur *privata negotia*. Imo & si vel maxime a Principe talia fiunt, nihilominus tamen cum non fiunt a Principe, *qua tali*, huc

§. X. *Publicæ* (o) vero dicuntur, quæ nexum imperantium & parentium regimenque civile, quæque ad conseruationem & administrationem status ciuilis spectant, respiciunt, adeoque reipubl. qua tali propriæ sunt, nec extra rempublicam occurrunt (p).

§. XI.

huc referuntur, veluti si emit, si subditis aliquid locat, si priuati ab eo aliquid conducunt, quia sic consideratur vt *paterfamilias*, & ita *negotia priuata* peregrisse dicitur. Quod de singulis dictum, idem applicari posset ad *corpora* in republica constituta, quatenus vt *priuati* agunt. Hoc modo etiam *priuata* & *publicæ personæ* distinguuntur: hæ enim ita dicuntur, quatenus ad *statum publicum administrandum concurrunt*, quæ tamen alio respectu, quatenus res suas domesticas agunt, *priuatarum* vicem tenent.

-) *Publica* differunt a priuatis multis modis, (1) *priuata* negotia singulorum potissimum vtilitatem *domesticam* respiciunt: *publica* totius ciuitatis securitatem & conseruationem: (2) illa ad *singulos* spectant, hæc ad *uniuersam Rempublicam*: (3) illa magis *curam familiaris rei* tangunt, hæc vero *regimen publicum* concernunt: (4) ibi quilibet suæ vtilitati renunciare potest, nemo vero *publicæ*: (5) illa etiam extra imperium civile possunt peragi, saltem non habent necessariam connexionem cum statu ciuili, nam emere, permutare, alienare &c. etiam in statu naturali fieri possunt: sed hæc tantum statui ciuili propria, nec extra eum facile sese exierunt.
- ¶) Quædam negotia *essentialiter* & *proxime* ad statum publicum spectant, sine quibus administratio fieri & subsistere nequit, vt *legislatio, iudiciorum institutio, & cura securitatis internæ* &c. quædam vero paulo remotius

§ XI. Satis itaque hæc negotia differunt ab actionibus gentium inter se, quæ nec privata nec publica commode dici possunt, (q) cum inter

tius reipublicæ curam tangunt, nec adeo proxime statum attingunt, ut cura pauperum, imbecillorum, publicorum, scholarum, institutio optimarum artium &c. unde illa κατ' ἐξοχήν publica dicuntur, quæ etiam imperans suæ curæ reservare solet; hæc vero licet suo modo publica dici possint, quatenus reipubl. interest, curam horum non deponere, & quatenus ad salutem totius reipublicæ ab imperante diriguntur & instituntur; nihilominus tamen etiam suo modo ad privata negotia referri possunt quatenus nec privati hæc cura interdicta. Unde nemini interdictum est, curam pauperum exercere, orphanotrophia exstruere vel nosocomia, suo scilicet sumptu: sic & scholas quilibet paterfamilias intra priuatos parietes erigere potest, quatenus tamen a Principe hæc cura exercetur, in classem publicorum negotiorum referri debent, unde publicam quoque inde accipiunt *authoritatem*.

- q) Solenne quidem scriptoribus esse solet, ut de actionibus gentium prædicare soleant, quod sint publica; sed ita dicuntur, quatenus non sunt clandestina, cum publicum etiam clandestino opponatur. Deinde etiam publica dici possunt eadem actiones, quatenus per indirectum ipsam reipublicam respiciunt, eiusque commodum vel promouent, vel confirmant. Ceterum si gentes inter se consideratæ agunt, actiones illæ, cum nullum respectum regiminis vel imperii inuoluant, magis libera dici possunt, quam publica vel privata, qui termini necessarium respectum inuolunt ad reipublicam. Non nego tamen, quod eadem negotia, quæ a gentibus peraguntur, si considerantur intuitu securitatis publica, & sic intra ciuitatem, ad publica negotia suo modo referri debeant, sed hæc consideratio tantum est

inter se maneant in statu naturali, & sic omnes *respectus ciuiles* inter eas cessent.

§. XII. Cauendum præterea, ne facta *publica*, quatenus *occultis* opponuntur, (r) cum actionibus publicis, priuatis oppositis, confundamus, nam hoc sensu etiam *priuata* negotia aliquando *publica* dicuntur.

§. XIII. Sicuti omnia negotia hominum legibus naturæ, pacem inculcantibus, di-

ri

est intra *ponæria* reipublicæ, cum in consideratione ad aliam gentem potius ex *iure libertatis* proflexerint. Imo si vel maxime gens alia concurret ad status alterius gentis confirmationem, i. e. ad contumendos vel extirpandos rebelles, tamen ne sic quidem *publicum* hoc negotium dici possit, quia iridem hoc facit, non tanquam princeps alterius reipublicæ, cui cura regiminis esset commissa, sed vel ex *frædere* præcedente, aliove pacto. Quod ideo notandum est, ne *actiones gentium* temere trahantur ad *ius publicum vniuersale*, quamuis GROTIUM promiscue hæc inter se miscuisse certum sit.

r) Hoc sensu etiam *priuata* actiones possunt dici *publicæ*, h. e. notoriæ, quæ non sunt factæ remotis arbitris. Vnde natæ sunt locutiones: inter priuatos contrahi *sponsalia publica*, *publicam exerceri tabernam*, *cauponem publicas officinas haberi*: vulgatum est, *in publicum prodire*, *publici iuris librum facere*, *in publico vendere*, *publicare testamentum* &c. Alio sensu etiam res pluribus communes *publicæ* dici solent. Sic in *usu publico* aqua dicitur esse *l. 2 de fluminibus*. Imo & quædam, quæ publicam autoritatem h. e. manifestam & indubiam habent, *publica* dici solent, ut *instrumenta publica* &c. quæ tamen omnia a publicis negotiis hæctenus descriptis discernuntur.

riguntur, ita æque dicendum est de negotiis in republica, tum priuatis, tum publicis, (s) atque adeo ius naturæ est vel *publicum*, vel *priuatum*. Illud dicitur, quod statum publicum, in quauis ciuitate; hoc vero quod negotia priuata hominum inter se dirigit.

§. XIV. De iure *priuato* res clara est. Sed quoad leges publicas quidam dubitarunt, (I.) dum imperantem legibus naturalibus quoad subditos absoluerunt, & omnimodam ei libertatem adscripserunt, (t) quo ipso re-

s) Iam ante suppositum est, ius naturæ non amittere vim suam, quicumque status statui generalissimo humanitatis superaddatur; nam manet hic semper fundamentum idem, cum exui vel diuelli *vinculum humani generis* non possit, ne quidem per *subiectionem*, & imperans maneat homo, atque sic ex *vinculo humanitatis* etiam subditis obligatus sit. Præterea omnis ciuitas consistit ærtiori quodam vinculo *imperantis & parentium*, ex quo varia singulorum officia diriguntur. Iam si abstrahamus a legibus positiuis humanis, non est alia lex, quæ dirigere possit illa officia, nisi lex naturæ. Neque mutatur ius naturæ, sed quia ita *negotia* mutantur, nouæ conclusiones inde emergunt, cum duplex negotiorum respectus in ciuitatibus occurrat.

*) Quod si huic sententiæ aduocatus dandus est, subliorem vix inuenire possum, quam ipsam **HOBBSIVM**, qui c. s. de ciue, huic sententiæ fauet. Subditis enim *simplicem & absolutam* inculcat *obedientiam*, quæcunque etiam præcepit imperans; hunc vero potestatem seu ius absolutum habere contendit: respectu eius nemi-

nemini proprium quicquam esse: hoc cuique proprium esse, qui sibi retinere potest per leges & potentiam eius, cui summum imperium delatum. c. 6. §. 15. Prævidit iam HOBBSIVS obiectionem, quam post § 13. in notis subiicit, scil. civium conditionem ita miseram esse, sic enim cogitant, inquit, rapiet, spoliabit, occidet, & tantum non spoliatum & occisum se quisque putet. Quid vero ad hæc HOBBSIVS? respondet, iure quidem eum id facere, sed non iuste, i. e. non sine violatione legum naturalium & iniuria in DEUM, deinde nec principem id facere præsumi, cum sibi id non bonum videatur. Verum ita ius principi tribuit, quod contra leges naturæ est, cum tamen supra dictum, omne ius esse coercendum intra limites obligationis ad pacem humani generis, imo nemini ius competere posse contra legis dispositionem, cum ad hoc tantum quilibet ius habeat, quod leges non prohibuerunt. Vno verbo, dum principi ius absolutissimum indulget, tollit vinculum humani generis, & sic in effectu ius naturæ publicum, actiones principum regens, quoad maximam partem negat, vel tale substituit, quod in mera violentia, potentia, & crudelitate consistit. At vero ita frustra coivissent homines in societates civiles, cum pacis & tranquillitatis studium homines ex propria eius sententia induxerit, vt in civitates coalescerent. & tranquillitas in eo consistat, vt secure ab omni violentia externa vivere possint. Hæc minime obtinetur, si ius publicum uniuersale negamus. Si dicis: atqui principes tamen ita viuunt, nec est, qui eis dicere possit, cur ita facitis? & sic saltem respectu subditorum, qui illis resistere nequeunt, ius habebunt, tale quid faciendi, quibus iniuria non infertur, licet quando princeps contra officium egerit, Deum utique offendat. Ast non quid fiat, sed quid fieri debebat, respiciendum, & ingenui Doctoris est, non ex factis ius metiri, sed facta principum secundum ius ponderare. Qui docet, non debet principi sub prætextu iuris illa attribuere, quæ sunt violentiæ, non iuris effectus. Aliud est, doctorem agere; aliud describere,

quo-

revera exlex iudicatur. Quicumque enim liberrime pro lubitu agere potest, nullis legum vinculis tenetur. Sed tales principem extra statum humanitatis constituunt, imo finem ciuitatum, qui in pace eo securius colenda, & per imperantes subditis præstanda consistere debebat, evertunt, cum potentio-rem vbiq; hostem in principe habeant, cui resistere nequeunt.

§. XV. Iam vero leges naturæ quoque officium imperantium & parentium determinant, & pacem, tranquillitatemque subditorum imperantibus inculcant, cum subditi adhuc maneant homines, & vinculum humanitatis inter eosdem saluum sit, quod per respubl magis confirmari, quam tolli debet.

§. XVI. Neque obstat, quod subditi eo ipso renunciauerint libertati suæ naturali; nam non potuere propterea imperantem ab-

quomodo principes quandoque agant. Hi facta mera recensent, illi, an iuste omnia acta sint, ostendunt. Subinde falsâ quoque est consequentia: subditi non possunt resistere principi, ergo non potest iniuriam subditis inferre; nam licet subditi iuri resistendi renunciauerint, non tamen potuerunt principem absoluerè a vinculo naturali, propter quod subditis manet obligatus. Dum itaque contra hanc obligationem agit, iniuriam subditis infert. In eundem censum quoque referri debet ADRIANVS HOVTVYN in politica generali, vbi per varia capita absolutissimam adscribit potestatem imperantium in profanis, tum sacris, quidem quoad hæc fere conspirat cum HOBBSIO, ne dicam, quod eum superet.

absoluere ab obligatione, qua erga homines alios lege naturæ adstringitur. (u)

§. XVII.

peret. Constituit eundem legum diuinarum & naturalium interpretem, & quod fidei articulos determinare queat. Quamuis enim in §. 92. potestatem principis subiciat legibus diuinis & naturalibus, tamen cum statim addat, utrum, aliquid sit iuris naturæ vel diuini, vel eidem conueniat, vel repugnet? ipsum per legis interpretationem iudicare, tollit omnem eo ipso obligationem, & restrictionem potestatis soluit, cum omnia scita iuris naturæ interpretatione sua peruertere possit.

*) Supra iam monitum, ius naturæ quatenus *libertatem naturæ* denotat, diuersum esse a lege naturæ, quatenus *obligationem ad pacem in utilitatem totius humani generis* introductam denotat; illud esse renunciabile, non vero hoc. Hoc si applicetur ad ciuitates, certum est, renunciaffe subditos *libertati naturali* in pluribus casibus, vel saltem imperanti ius dedisse, ut possit de *libertate ciuium* disponere, in utilitatem reipubl., adeoque soli imperanti adhuc saluum & illibatum esse *plenarium ius libertatis naturalis*. Verum sicuti hoc in *statu naturali* coercendum est intra limites obligationis ad pacem, ita multo magis in *statu ciuili*. Hoc positio *ius publicum vniuersale* ostendere debet, quousque iura imperantis se extendant, & in quantum subditis imperans adhuc sit obligatus. Si obiciant; *atqui præcepta iuris naturæ quoad subditos principem non obligant externe*; regero, hoc contingere non ob naturam actionum, & ita non *per se* sed *per accidens*. Scilicet *obligatio externa* deficere potest, tribus ex causis: (1.) propter naturam actionis & sic per se. (2.) propter defectum potentie ad ius suum persequendum. Sic in statu etiam naturali quilibet externe etiam obligatur ad rem meam ablatam mihi restituendam, licet alter ob defectum potentie alterum cogere non possit, ad quod tamen

§. XVII. Leuius dubium est, quod aliqui mouent, iure naturæ non esse respubl. introductas & sic easdem non posse regulari secundum ius naturæ; nam dominia non sunt introducta iure naturæ, vel saltem secundum hoc ius incognita & tamen regulantur secundum ius naturæ (x).

§. XVIII.

men ius habebat. Denique (3) propter renuntiationem *iuris resistendi*, quod alias in statu naturali obtinuit, pacis communis gratia: vt tamen alterum a vinculo suo absolueret noluerint. Hic itaque obligatio adfuit externa, sed ex *accidenti* vim amittit *propter subiectionem*, quæ *renuntiationem iuris cogendi* in eo continet, quo ipso tamen præcepta iuris naturalis non tolluntur, neque a iure naturali separanda sunt, quæ utique separari deberent, si *semper in omni casu & in omni subiecto*, imo & *quolibet statu* tantum interne obligarent. Quamuis itaque subditi ius suum erga principem non possint exequi, in hoc tamen nunquam consensisse dicendi sunt, vt princeps iuri naturali non sit subiectus.

- *) Ius naturæ *generalissima & vniuersalissima* principia tradit, i. e. neminem esse lædendum, suum cuique tribuendum; hæc vero talia sunt, vt quolibet introducto statu possint applicari, & fiant saltem nouæ conclusiones, (dum status nouus introducitur,) quæ antea erant incognitæ vel saltem applicari non potuerunt, principia autem maneant eadem, qualia a GROTIUS vocantur *reductiue* iuris nat. vel *ex suppositione certi facti humani*. Sic seruitus itidem iuri naturæ est incognita, sed postquam semel introducta, præscribit quoque lex naturæ dominis & seruis officia, quæ antea erant incognita. Sic ius naturæ dicit: *bona fide cum altero agendum*. Inde quoad emtionem, venditionem, semel introductam, concludo: *Ergo in emtione debet abesse dolus*

§. XVIII. Eiusdem farinae dubium est, quod VNGEPAVER (y) in exerc. Iustin. qu. 14. assert, quasi ius publ. tantum sit collectum ex iure gentium & civili, nam supra iam ostensum, non recte opponi ius naturæ iuri gentium.

§. XIX.

dolus in re vendenda, res propria alicui vendenda, vitiosa res alteri non tradenda, onera alteri indicanda, si quæ rei cobareant, cauendum, ne alter in pretio ledatur. &c.

y) Probat VNGEPAVERVS suam sententiam ita: (1) Magistratus autoritas & veneratio sunt iuris publici l. 1. §. 2. de l. & l. sed Magistratus constitutio attribuitur iuri gentium l. 5. de l. & l. (2) ius belli inferendi est iuris publici l. 24. de capt. & postlim. rev. Ex iure autem gentium introducta sunt bella c. l. 5. (3) Conventiones, quæ per pacem fiunt, dicuntur iuris esse publici l. 5. §. 2. de pact. sed illæ conventiones, quibus pax finitur, sunt iuris gentium. Denique (4) ius legationum mittendarum publici iuris est, & tamen iuri gentium adscribitur. l. f. de legat. Enim vero statim hic monendum est, VNGEPAVERVM illa, quæ iuris gentium & publici sunt, male probare ex iure Romano. Deinde non sequitur: *introductio* horum negotiorum dependet ex iure gentium, ergo semel introductæ non regulantur secundum ius naturæ. Nam & regna in c. l. 5. introducta esse a iure gentium dicuntur, ut tamen semel introducta dirigantur iure naturæ. Vterius hi actus iuri naturæ quatenus *facultatem liberam & legitimam* denotat, iidem adscribi possunt, eoque magis, quod sint medium conseruandi vel reducendi pacem inter homines, adeoque *ius gentium* male hic opponitur iuri naturæ. Addit vero novum argumentum, ad quod eadem regeri possunt. Dicit: *quod ius publicum ex iure naturali collectum non fit, unde videtur constare, quia neque sacra neque sacerdotes, neque*

§. XIX. Nec plus ponderis habent WESEMBECHII argumenta, ad tit. de I. & I. alata, quod scilicet (I.) ius publicum non ad æquum & bonum, sed ad statum Reipublicæ, &

magistratus, in quibus tribus ius illud dicitur constare, d. l. 1. §. 5. de I. & I. iuri naturæ adscribi possunt; Non sacra, pergit, quia horum nomine nihil aliud quam ceremonia ad religionis cultum pertinentes intelliguntur. Præterea ubi nulla sacra, ibi etiam nulli sacrorum dispensatores seu ministri i. e. sacerdotes. Denique magistratus iure gentium creatos esse constat. c. l. 5. Non mirandum, ICTum tam leuia in medium protulisse argumenta, cum ex omnibus circumstantiis constet, VNGEFAVERVM principiis moralibus non admodum tinctum fuisse. Ius sacrorum quidem non est ex lege præceptiua iuris naturæ, quod concedo; sed postquam ceremoniæ & cultus externus semel introductus, ex iure naturæ quoque dependet, quid Principi circa illud liceat, nec ne? qualem habitum religio ad rempublicam habeat? Sic ulterius, sacerdotibus introductis, ius naturæ quoque circa eosdem disponit, eorum officium circumscribit, quod & magistratus applicari potest, ut non debuisset VNGEFAVERVS ad leges Romanas prouocare. Non nego quidem in alleg. tex. iuris publici particularis hæc tria capita sacrorum, sacerdotum & magistratum dici; sed eo ipso non negatur abstrahendo a iure Romano, hæc non posse generaliter circumscribi ex iure naturæ. Sacra Romanorum dirigebantur iure publico particulari, quia publice recepti erant Dei. & cultus: publice erant constitui sacerdotes, & tota Magistratum diuisio ac ratio ex particulari iure dependebat vid. LYCLAMA lib. 7. membr. Eclog. 41. Sed hæc non sunt in questione; illud enim queritur: annon præterea aliquid naturæ illis applicari possit?

& quid huic utile sit, respiciat (z), (2) quod tempore IVSTINIANI ius vetus publicum iam abrogatum fuerit, (a) quibus argumentis satisfecit HAHNIVS in *Not. ad eund.*

§. XX. Sic & facile responderi potest ad rationem BICCI in *præloquio rerum quotid. n. 32.* quod ius publicum vniuersum ad statum certæ ciuitatis spectet, eiusque proprium, adeoque nulla ex parte collectum sit ex præceptis naturalibus: (b) nam oppido

z) Hoc argumentum fallissimum est, quo ipso ostendit auctor, se non discernere potuisse regulas *iusti & prudentiæ ciuilitis*. Vtræque hic applicari possunt, sed in quæstionibus iuris publici magis respicimus ad regulas *iusti & æqui*, quam *utilis*.

a) Hoc argumentum respicit *positiua iura*, quæ mutantur in republica, sed non *naturalia*. Bene MAVRITIVS de *princip. iur. publ. c. 3. §. 7.* inquit, quando euenit mutatio, ea non fit circa eas leges, quæ ex naturali ratione descendunt, sed circa *a'ias*, quæ ex hominum *positione*, haud secus ac ius ciuile priuatum etiam mutatur, quamuis & illud collectum sit ex iure natura.

b) Recensuit hoc argumentum quoque ERICVS MAVRITIVS de *princip. iur. publ. Germ. c. 3. §. 3. & 4.* & hoc ita resellit, quod ius publicum *vniversale* duo denotet (1) *complexum omnium legum publicarum simul in vna massa sumitarum*: (2) *leges separatim & seorsim consideratas*. Si in priori tentu accipitur *vniversale ius publicum*, maior propositio est neganda, quia non sequitur, quando leges omnes simul sumtæ in vno complexu applicari nequeunt ad alium statum, quod ideo non possin dici collectæ ex præceptis naturalibus, vel quod in illo *legum publicarum complexu non*

vido falsum est, quod vniuersum ius publicum alicui reipublicæ proprium sit, cum, quæ iuri vniuersali *superaddita* sunt, in horum classẽ tantum pertineant.

§. XXI. Adhuc alii prouocant ad Imperatorem, quod (c) in §. ult. I. de I. & I. ille tan-

possint plures leges concurrere, quæ ex iure publico vniuersali desuntur. Si autem per *ius publicum vniuersale* leges quoque singulæ intelligantur, hoc sensu, quod *singulæ leges* in iure publico ad statum peculiarem reipublicæ spectent, tunc minor neganda erit, nam in omni republica plures occurrunt leges, quæ ad omnem possunt applicari statum publicum. Huc quoque spectat VITRIARI in *instit. iur. publici lib. 1. tit. 2. §. 1.* responsio per instantiam, quod idem quoque asseri de iure priuato, non tamen inde concludi possit, illud non esse collectum ex iure nature & gentium.

- c) Quod Imperator hic non loquatur exclusiue, etiam obseruauit BACHOV. in *comment. in prim. part. l. 1. §. 2.* Verba eius sunt hæc: *Equidem ex hoc loco id non potest solide colligi, cum in promptu sit dicere, ideo ius priuatum ita distributum, tum quod in iure priuato hæc res esset manifestior, tum quod Vlpiano forte tantum de iure priuato tractare propositum esset, cum ius vetus publico magna ex parte esset sublatum: Ceteroquin publico quoque iuri hæc diuisio non inepte accommodatur.* Idem quoque confirmat SAMVEL RACHEL *introduc. in ius publ. c. 2.* inquit: *Quod enim Ictus ait, ius i. e. systema iuris Romani collectum esse partim ex iure gentium, partim ciuili i. e. ciuitatis alicuius proprio l. 1. §. 2. de I. & I. §. ult. eod. idem quoque de iuris publici disciplina in sua latitudine considerata dici potest. Necessitatem huius præstantissimæ doctrinæ icem l. 6. p. 28. seq. his circumscribit verbis: Quin in examinandis*

tantum ius priuatum collectum esse ex principiis iuris naturalis & gent. & ciuilibus, non item ius publicum asserat. Sed hanc controuersiam autoritate IVSTINIANI definire non possumus, & præterea falsum, Imperatorem hic exclusiue loqui.

§. XXII. Denique nuperrime ICTus quidam non incelebris (d) de nouo existentiam

Et decidendis controuersis publicis nullius iuris maior usus vel autoritas est, quam naturalis. Ideo saltem non minori assiduitate Et studio illud, quam ius priuatum excolendum esset. Quo enim magis quisquam in illo profecerit, hoc ad publicas priuatasque causas recte diudicandas iuris publici usum aptior erit, ut magna laude digni sint illi principes, qui etiam ius naturæ in suis Academicis doceri instituerunt. Conf. B. SCHILTER. de natura Et Orig. iuris publ. §. 4. Præterea ponamus, Imperatorem loqui exclusiue, quid inde? an Imperatoris decisio in rebus, quæ ad rationem spectant, aliquid momenti habet? Quid si Imperator assereret, nec ius priuatum esse collectum ex iure naturæ, an proinde ei esset credendum? In his & similibus quæstionibus non agit Imperator legislatorem, sed doctorem & in his auctoritatem authenticam non habet.

d) Intellego IOANNEM GRÖNINCIVM, qui edidit bibliothecam iuris gentium Europæam; in cuius discursu preliminari sequentia hac de re habet: *Loco iuris gentium autem Clariss. HERTIVS secutus VLRICVM HVBERVM, ius publicum uniuersale substituere videtur: Quod sequentem in modum a Politica scientia Et iure publico particulari distinguit: (1) A politica inde differre censet, quod in hac iuris publici scientia inueniantur, quæ non ad ciuitates, quæ singulas, sed quæ uniuersas, pertinent. (2) A iure publico particulari*

autem, quia (a) hoc in singulis populis variat: uniuersale autem ad ciuitates omnes se extendat. (b) Hoc ex dictaminibus iuris naturalis deduci, illud uoluntario, eoque scripto vel non scripto iure constare. (c) Vniuersale semper unum ac idem esse, particulare uero in una ciuitate pro reipublicæ statu semper mutari. Verum quemadmodum iam in bibl. I. Gent. exot. cap. 1. n. 24. existentiam iuris publici uniuersalis negaui, ita ne quidem nunc apparet, cur sententiam mutem, vel entia præter necessitatem multiplicanda suadeam. Mibi potius uideatur ius publicum, quod dicitur uniuersale, quatenus iustum ciuitatis magnæ, seu omnium rerum publicarum respicit, citra uelam legem promulgatam, ad ius naturæ & gentium spectare. Quatenus uero utilitatem atque utilia a noxiis discernendi rationes considerat, ad Politicam uel generalem uel specialem pertinere. Nam ut scientia quedam specialis atque distincta a reliquis statui queat, necesse est ut eiusdem demonstrentur propria & domestica principia: his autem ius publicum uniuersale subnixum non est; nam quod ipse Dn HERTIVS non diffidet, illuc ex dictaminibus iuris naturalis deducendum esse, indeque, si oriantur controuersia circa iura belli, pacis & fœderum, (circa eiu modi enim publicos actus ius publicum uniuersale imprimis uersari dicitur) non aliunde quam ex iure naturæ publicarum controuersiarum deciso petenda esset. Verum in liquidis haud opus est uerbis: res ipsa loquitur, non ius sed subiectum saltem in istis casibus mutari, neque ius nouum induci, sed adesse modo hic applicationem iuris ad factum. Ius naturæ & gentium, tanquam ius uniuersalissimum, usum præstat in iure ciuili, tam publico quam priuato, propriis principiis insuper subnixo. Verum exinde ius naturale non fit ciuile publicum uel priuatum: seu haud naturam ciuilibus iuris induit, sed manet ius naturale & gentium, quasi per retroactionem. Et quemadmodum ius ciuile priuatum Romanorum haud inde uniuersale fit, quia interpretationem quandoque ex legibus naturalibus accipit, pari quoque ratione ius publicum aliquod uniuersale inde haud constituitur,

tiam iuris publici vniuersalis negare ausus est, cuius argumentis tamen ex haecenus dictis satisfieri potest, & iam satis abundeque factum ab illustri HERTIO Icto Giesfensi (e).

CAP. III.

tur, quia controuersia publica ex dictaminibus iuris naturalis deducenda. Fidem datam atque pacta fœdere solenni sancita seruanda esse ius natura iubet: quodsi de istis paſtorum verbis, eorumque sensu inter summas potestates controuertatur, quæro, ex quo iure ista controuersia decidantur, an ex iure publico vniuersali, annon potius ex iure natura & gentium? posterius, ut puto, nemo in dubium facile vocabit. Quod si sit, parum ad naturam iuris refert, an persona naturalis vel moralis subsidio iuris indigeat; frustra quoque arguitur, quasi ius publicum particulare solum voluntario iure constet; nam regitur etiam iure naturali eiusque principiis nititur, quod ni fallor iam dudum demonstrauit Ill. MAVRITIVS dissert. de principiis iur. publ. indeque ex pecto, ut quisquam iuris publici vniuersalis propria principia demonstraret, & tum mutabo sententiam, aut si ista ostendi nequeant, neque noua rerum vocabula citra necessitatem inducenda erunt. sed potius ea, quæ iuris publici vniuersalis dicuntur, sedibus suis restituenda, nempe politica prudentia & iuri gentium communi, quæ iuris gentium atque politica doctrina sunt.

Disputat in adducto loco clariss. autor contra illustrem HERTIVM, illustre iuris publici vniuersalis lumen. Quemadmodum vero ipse iam ad argumenta adducta respondit in pecul. epistola ad amicum iustas continente vindicias aduersus nuperum bibliotheca iuris gentium Europæ editorem; ita multa refutatione iam quidem superfedere potero. Illud tamen vel binis verbis monere sufficiet (I) clariss. autorem eo ipso, dum ius gentium a iure natura distinguit, illas ipsas obiectiones incurrere, quas contra ius publicum vniuersale struxit.